

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen poistaminen 1.1.2024

Hpltk 06.09.2023 § 70
178/02.05.00.00/2023

Valmistelija

Hyvinvointipalvelujen toimialajohtaja Aleksi Puustjärvi, puh. 044 4491 243,
aleksi.puustjarvi@ruokolahti.fi

Varhaiskasvatuspäällikkö Sari Kokkonen, puh. 044 4491 350,
sari.kokkonen@ruokolahti.fi

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksut perustuvat lakiin (Laki varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista 1503/2016). Maksu perustuu perheen kokoon, bruttotuloihin ja lapsen varhaiskasvatustarpeen laajuuteen. Kunnassa perittävistä asiakasmaksuista päättää kunnan määräämä monijäseninen toimielin (varhaiskasvatuslaki 50 §).

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulakia (1503/2016) muutettiin 1.3.2023 siten, että asiakasmaksuja alennettiin korottamalla maksujen perusteena olevia tuloajoja 33 prosenttia. Hyvinvointipalvelujen lautakunta tarkisti tämän mukaan Ruokolahden kunnan varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja (Hpltk 25.01.2023 § 7). Tehdyn korotuksen jälkeen kolmihenkisen perheen tuloaja alimpaan varhaiskasvatusmaksuun nousi 4 998 euroon ja nelihenkisen perheen 5 675 euroon. Perheen tulojen jäädessä rajojen alle, varhaiskasvatus on maksutonta.

Yhteiskunnallisena tavoitteena on parantaa lapsiperheiden ostovoimaa ja tukea pieni- ja keskituloisia lapsiperheitä elinkustannusten hinnannousun vuoksi. Maksuja alentamalla voidaan myös nostaa lasten varhaiskasvatuksen osallistumisastetta, koulutus- ja osaamistasoa, kaventaa oppimiseroja sekä lisätä koulutuksellista tasa-arvoa kaikilla kouluasteilla. Varhaiskasvatuksen osalta tämä on taattu subjektiivisella oikeudella varhaiskasvatukseen.

Ruokolahdella varhaiskasvatuksen piirissä on 21.8.2023 tilanteen mukaan 78 asiakasperhettä ja 110 lasta. Näistä 56,4 %:lla on nollamaksu, jossa varhaiskasvatusmaksua ei peritä. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja kertyi vuonna 2022 yhteensä 129 178,78 euroa. Keskimääräinen kuukausittainen tulo vuonna 2022 oli noin 11 000 euroa. Kuluvan vuoden asiakasmaksujen kertymä ajalla 1.3. - 31.7.2023 on 34 950 euroa.

Ruokolahdella on tarjottu osa-aikaista maksutonta varhaiskasvatusta (4 t/pv) 5-vuotiaille 1.8.2021 alkaen. Tavoitteena on tukea lapsen tavoitteellista oppimisen jatkumoa. Toiminnasta on saatu positiivista palautetta henkilöstöltä sekä perheiltä. Seurantaa on tehty varhaiskasvatuksen osallistumisasteesta, lapsiperheiden Ruokolahdelle muutosta sekä kustannuksista. Kokeilun ensimmäisenä toimintavuonna kaksi 5-vuotiasta ei osallistunut toimintaan, seuraavana toimintavuonna osallistuivat kaikki ja nyt yksi ei osallistunut. Vuonna 2022 alle kouluikäisiä lapsia muutti kuntaan yhdeksän ja kunnasta pois kahdeksan lasta, vuoden 2023 aikana kuntaan on muuttanut alle kouluikäisiä lapsia kymmenen ja kunnasta pois neljä lasta. Koska perheet olisivat joka tapauksessa käyttäneet varhaiskasvatuspalveluja, menoihin maksuttomuudella ei juurikaan ole ollut vaikutusta. Asiakasmaksutulot ovat vähentyneet noin 17 % (7000 - 8000 €/v) arvioidusta maksutulokertymästä.

Ruokolahdella lasten syntyvyys on vähentynyt merkittävästi viime vuosina. Toimintavuonna 2023 - 2024 on esiopetuksessa 37 lasta. Tämän jälkeen

ikäluokat ovat 21 - 24 lasta. Vuonna 2023 syntyneiden ennuste on kuusi lasta.

Kuntastrategiaa täydentävän Rohkea asenne hyviksi teoiksi – Ruokolahden kunnan elinvoimaohjelma 2023 - 2025:n mukaan kaikkalainen pitovoiman lisääminen keskustaajamassa sekä kylillä palvelee tavoitetta positiivisesta väestökehityksestä. Väestökehitystä seurataan aktiivisesti ja näkyvästi. Väestökehitys on elinvoiman ydintä ja siihen pyritään vaikuttamaan suorasti sekä epäsuorasti lähes kaikilla kyseisen ohjelman toimenpiteillä. Maksuton varhaiskasvatus voi houkutella kuntaan uusia, työssäkäyviä lapsiperheitä sekä tuo pitovoimaa täällä jo asuville lapsiperheille.

Naapurikunnista maksuton varhaiskasvatus on otettu käyttöön mm. Rautjärvellä ja Puumalassa.

Varhaiskasvatuksen maksuttomuus 1.1.2024 alkaen vaikuttaisi varhaiskasvatuksen vuoden 2024 nettomenoihin arviolta lisäystä 77 700 €. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksutulojen vähennys olisi 71 000 € (arvio väheneminen 18-20 % seuraavina vuosina), varautuminen lisähenkilöstön palkkakustannuksiin osallistumisasteen noustessa 34 500 € ja toimintakulujen lisäys 14 400 €. Kotihoidon tuen maksujen arvioidaan vähenevän 23 700 € lapsien siirtyessä varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatuksen palvelusihteerin työpanosta voidaan siirtää 30 % perusopetukseen, jolloin siellä ei ole enää tarvetta palkata osa-aikaista koulusihteerä, palkkakustannuksissa 18 500 € säästöä.

Verotulokertymän ja valtionosuuksien lisäys arvioidaan olevan noin 49 000 €/vuosi, mutta niiden kustannusvaikutus ei vielä näy vuonna 2024.

Hallintosäännön 23 §:n mukaan lautakunnat päättävät toiminnassa noudatettavista perusteista, maksuista, taksoista ja yleisistä ohjeista, ellei toisin ole säädetty tai määrätty tai ellei taloussuunnitelmasta, talousarviosta tai kunnanvaltuuston tai kunnanhallituksen erillispäätöksestä muuta johdu.

Liite: Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi (IVA)
Oheismateriaali: Laskelmat varhaiskasvatuksen maksuttomuuden vaikutuksista (4 taulukkoa)

Esittelijä Hyvinvointipalvelujen toimialajohtaja Puustjärvi Aleks

Päätösehdotus Hyvinvointipalvelujen lautakunta esittää Ruokolahden kunnanhallitukselle, että Ruokolahden kunnan varhaiskasvatusmaksut poistetaan 1.1.2024 alkaen.

Päätös Hyväksyttiin.

Varhaiskasvatuspäällikkö Sari Kokkonen poistui kokouksesta tämän pykälän käsittelyn jälkeen klo 18.29.